

ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ СМОЛЯН ПРЕЗ 2021 ГОДИНА

По данни от текущата демографска статистика, население на област Смолян в края на 2021 г. е 99 318 души. В сравнение с предходната година населението намалява с 2 569 души, или с 2.5% (при 1.1% за страната). Броят и структурите на населението към края на всяка година се изчисляват на база данните от предходната година и данните за естественото и механичното движение на населението през текущата година.

През 2021 г. се проведе 18-о преброяване на населението и жилищния фонд в страната. По предварителна оценка¹ от Преброяване 2021, очаквания брой на населението, пребиваващо постоянно на територията на област Смолян към 7 септември 2021 г. е 95 536 души.

Разликата между данните за броя и структурите на населението от текущата демографска статистика и преброяванията се дължи основно на нерегистрираната външна миграция през десетгодишния период между преброяванията.

Една от основните задачи на преброяванията на населението е да се установи реалният брой на лицата пребиваващи на територията на страната. Ето защо в годините след преброяванията се правят преизчисления на населението въз основа на получените резултати от проведеното преброяване и данните за естествения и механичния прираст, получени от текущата демографска статистика за съответните години.

След окончателното въвеждане и обработка на данните от Преброяване 2021 броят на населението ще бъде преизчислен на базата на преброеното население. Преизчислението ще обхване десетгодишен период, като ще бъдат ревизирани и основни демографски индикатори.

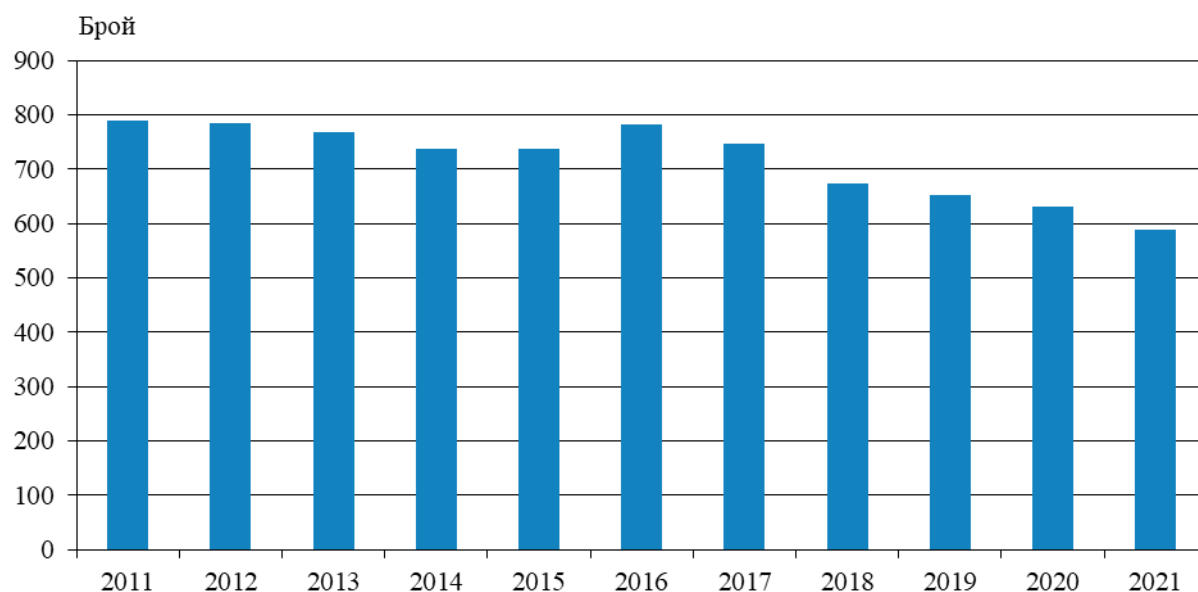
В съответствие с проекта на Национална статистическа програма, първи окончателни данни от Преброяване 2021 ще бъдат представени и публикувани след 1 октомври 2022 година.

¹ Предварителна оценка за броя на населението на България към 7 септември 2021 година (nsi.bg)

Раждаемост

През 2021 г. в Област Смолян са регистрирани 589 родени деца, като от тях **587 (99.7%) са живородени**. В сравнение с предходната година броят на живородените е намалял със 44 деца, или с 7.0%.

Фиг. 6. Живородени в Област Смолян през периода 2011 - 2021 година

Коефициентът на обща раждаемост² през 2021 г. е 5.8‰ (най-ниският в страната), а през предходните 2020 и 2019 г. той е бил съответно 6.1 и 6.2‰.

Броят на живородените момчета (296) е с 5 по-малък от този на живородените момичета (291), или на 1 000 живородени момчета се падат 1 017 момичета. За сравнение в предходната година на 1 000 родени момчета се падат 1 363 момичета.

В градовете и селата живородените са съответно 382 и 205 деца. Коефициентът на раждаемост в градовете е 6.7‰, а в селата – 4.7‰. През 2020 г. тези коефициенти са били съответно 6.8 и 5.3‰.

В териториален аспект най-висока е раждаемостта в общините Чепеларе – 7.4‰, Смолян – 6.3‰ и Доспат, Мадан и Рудозем – по 6.1‰. С най-ниска раждаемост през 2021 г. са общините Баните – 2.3‰, Неделино - 4.2‰ и Златоград - 5.0‰.

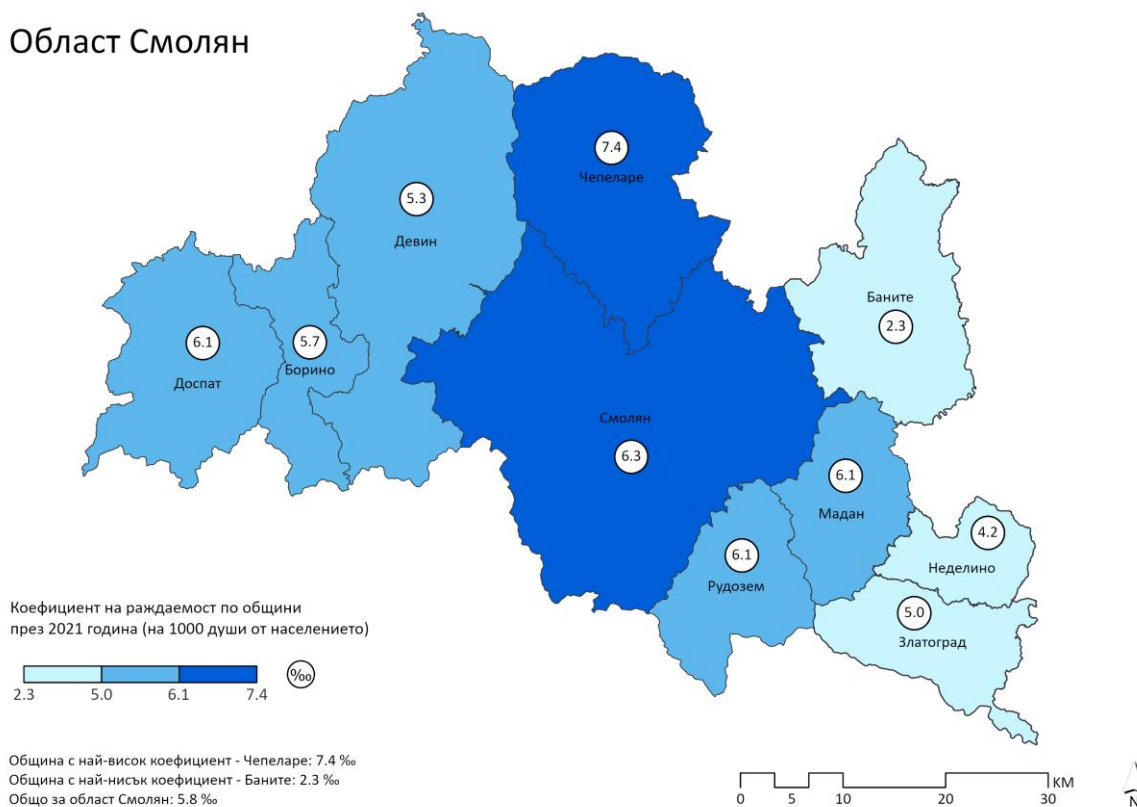
Общо за страната коефициентът на раждаемост е 8.5 на хиляда. Област Смолян е на последно място в страната по този показател.

Тоталният коефициент на плодовитост³ е един от основните показатели, характеризиращи плодовитостта на жените. **През 2021 г. средният брой живородени деца от една жена е 1.48.** За сравнение, през 2005 г. той е бил 1.14 деца, а през 2015 г. - 1.28 деца.

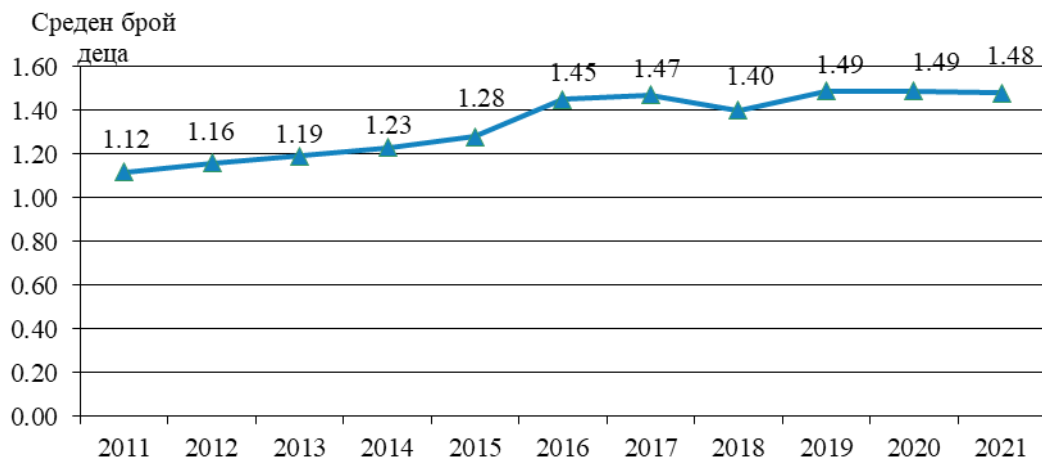
² Брой живородени деца на 1 000 души от средногодишния брой на населението през годината.

³ Среден брой живородени деца, които би родила една жена през целия си фертилен период съобразно повъзровата плодовитост през отчетата година.

Фиг. 7. Коефициент на раждаемост в област Смолян по общини през 2021 година

Фиг. 8. Тотален коефициент на плодовитост в Област Смолян през периода 2011 - 2021 година

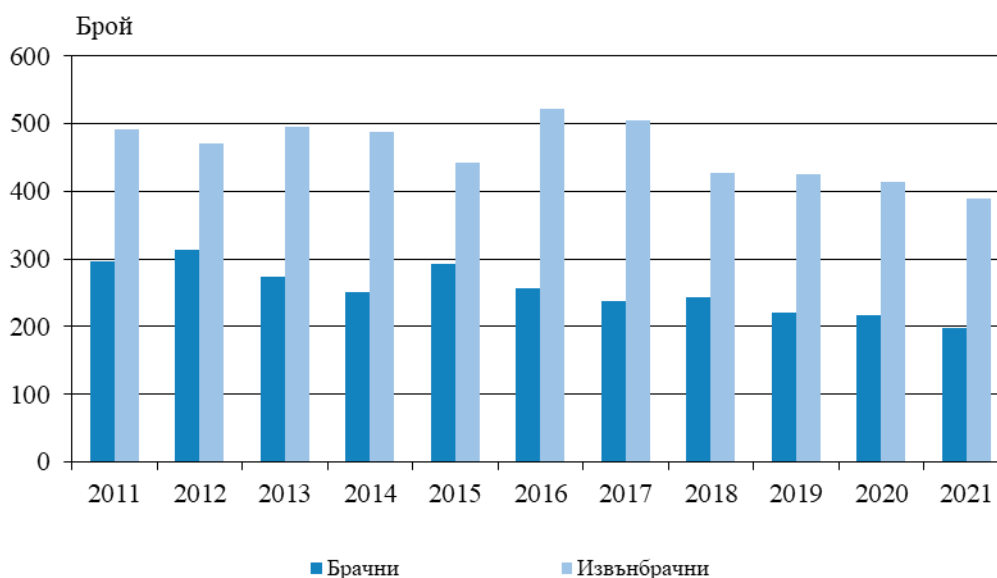

Тоталният коефициент на плодовитост общо за страната е 1.58 деца през 2021 година.
През 2021 г. средната възраст на майката при раждане на дете в областта е 29.9 години, а на първо дете - 28.1 години.

Регистрирани са 7 случая на многоплодни раждания, при 13 през 2020 година.

През 2021 г. броят на живородените извънбрачни деца е 389, или 66.3% от всички живородени. Техният относителен дял нараства незначително в сравнение с 2020 г. година.

Фиг. 9. Живородени брачни и извънбрачни деца в Област Смолян през периода 2011 - 2021 година

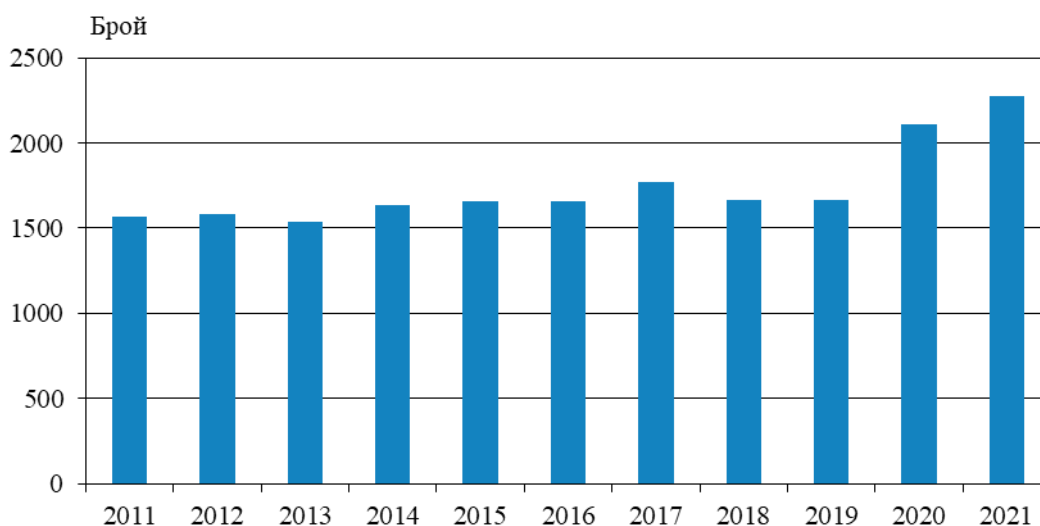
В териториален аспект най-висок е относителният дял на извънбрачните живородени в общините Баните (100.0%), Мадан (81.3%) и Чепелара (по 76.6%), а най-нисък - в Борино (23.5%), Неделино (39.1%) и Доспат (40.4%).

Смъртност

През 2021 г. са умрели 2 276 души, а коефициентът на обща смъртност⁴ е 22.6‰. Спрямо предходната година броят на умрелите нараства със 169 случая, или с 8.0%.

Смъртността сред мъжете (24.4‰) продължава да бъде по-висока в сравнение със смъртността сред жените (21.0‰). През 2021 г. на 1 000 жени умират 1 073 мъже. Продължават и силно изразените различия в смъртността сред градското и селското население. Коефициентът на смъртност е по-висок в селата (27.5‰) отколкото в градовете (18.9‰).

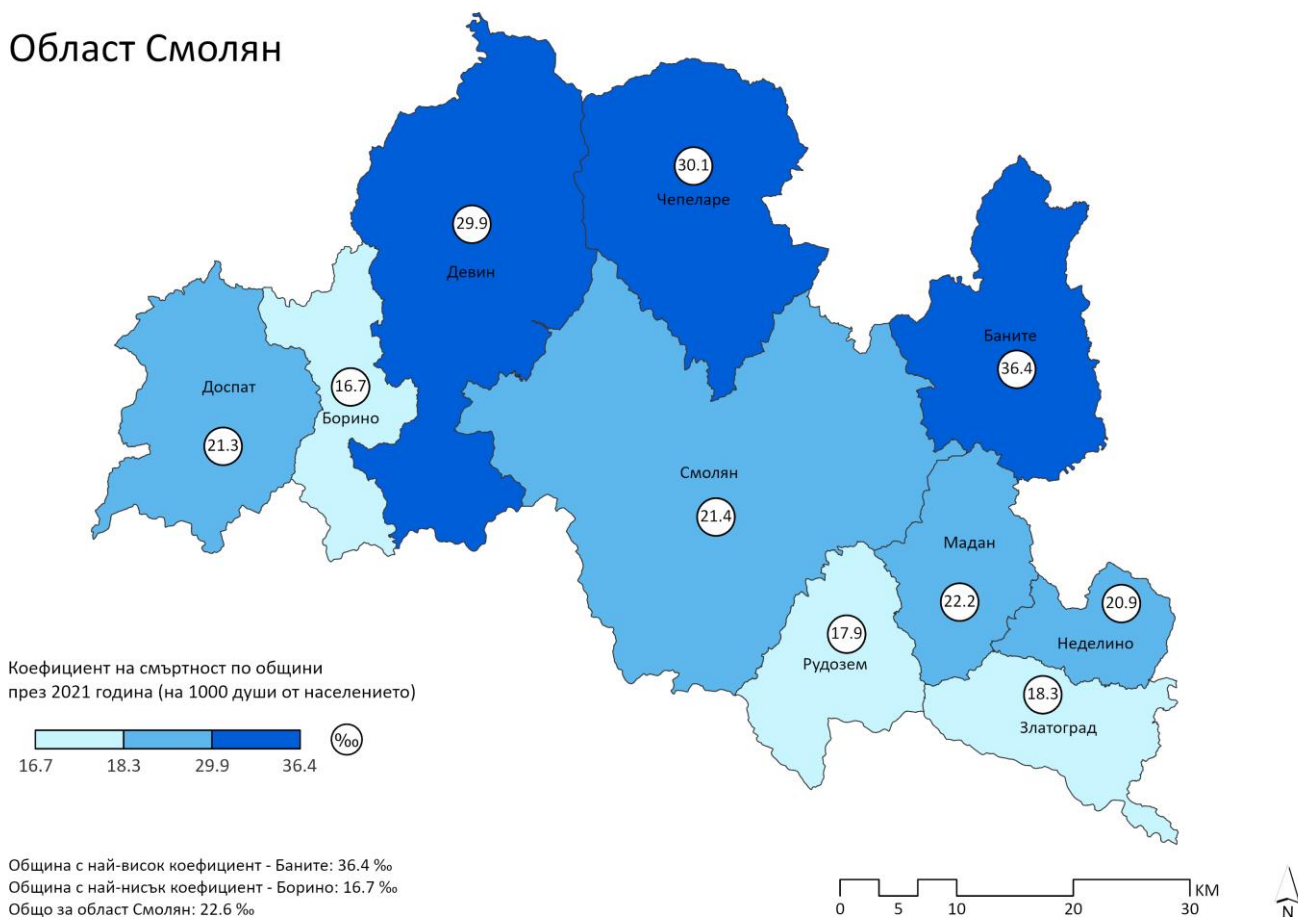
Фиг. 10. Умрели в област Смолян през периода 2011 - 2021 година

С най-висока смъртност в областта се отличават общините Баните (36.4‰), Чепеларе (30.1‰) и Девин (29.9‰). С най-ниска смъртност са общините Борино - 16.7‰, Рудозем - 17.9‰ и Златоград - 18.3‰.

⁴ Брой умрели лица на 1 000 души от средногодишния брой на населението.

Фиг. 11. Коефициент на смъртност в област Смолян по общини през 2021 година

През 2021 г. в областта са починали 4 деца на възраст до една година, а коефициентът на детска смъртност⁵ е 6.8‰ и нараства в сравнение с 2020 г. (4.8‰).

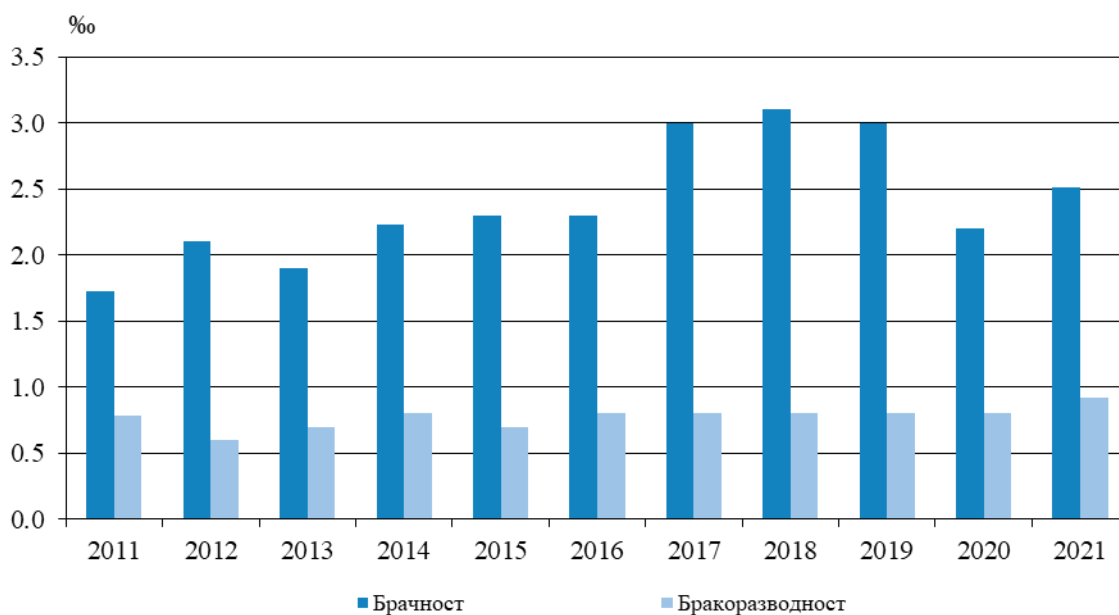
⁵ Брой умрели деца на възраст до 1 година на 1 000 живородени деца.

Бракове и разводи

Регистрираните юридически бракове в област Смолян през 2021 г. са 253 и са с 28 повече от предходната година. От всички регистрирани бракове 61.7% (156) са сред населението в градовете, докато в селата са сключени 97 брака. Броят на сключените бракове определя коефициента на брачност⁶, който през 2010 г. е 2.1‰, а през 2021 г. - 2.5‰.

Средната възраст при сключване на първи брак на мъжете през 2021 година е 36.6, а на жените 33.4 години.

Фиг. 12. Коефициенти на брачност и разводи в област Смолян през периода 2011 - 2021 година

С най-много бракове на 1 000 души от населението е община Златоград (3.5‰), следват общините Мадан (3.3‰) и Девин (3.0‰). Най-нисък е коефициентът на брачност в общините Баните - 0.3‰, Борино - 1.3‰ и Чепеларе - 1.7‰.

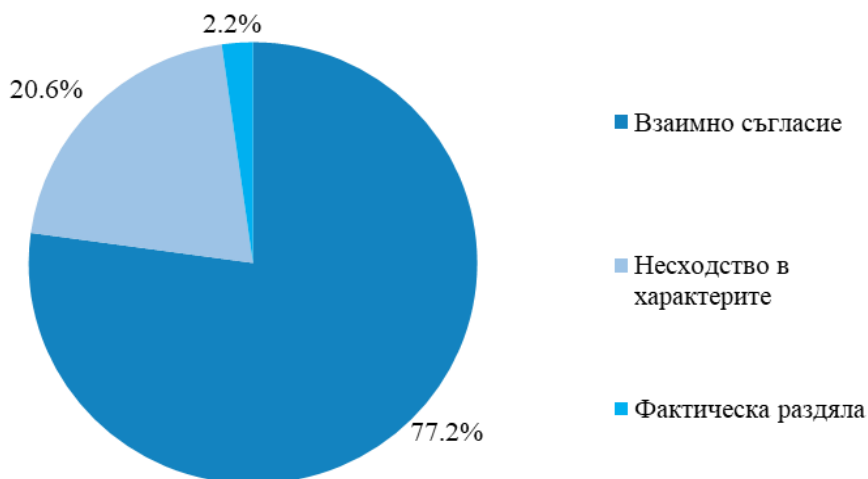
Броят на разводите през 2021 г. е 92 и е с 6 повече от този през 2020 година. От всички прекратени бракове 57.6% се отнасят за населението в градовете.

Най-голям е дялът на браковете, прекратени по „взаимно съгласие“ (77.2%), следват причините „несходство в характерите“ (20.6%) и „фактическа раздяла“ (2.2%).

Средната възраст при развод на мъжете през 2021 година е 47.8, а на жените 44.8 години.

⁶ Брой сключени бракове на 1 000 души от населението.

Фиг. 13. Бракоразводи по причини в област Смолян през 2021 година

Миграция на населението

През 2020 г. изселените от област Смолян са 2 678, от които 705 в чужбина и 1 973 в рамките на страната, като от тях 564 сменят местоживеенето си в рамките на областта. По-голям е броят на изселените жени (1 426) в сравнение с този на мъжете (1 252).

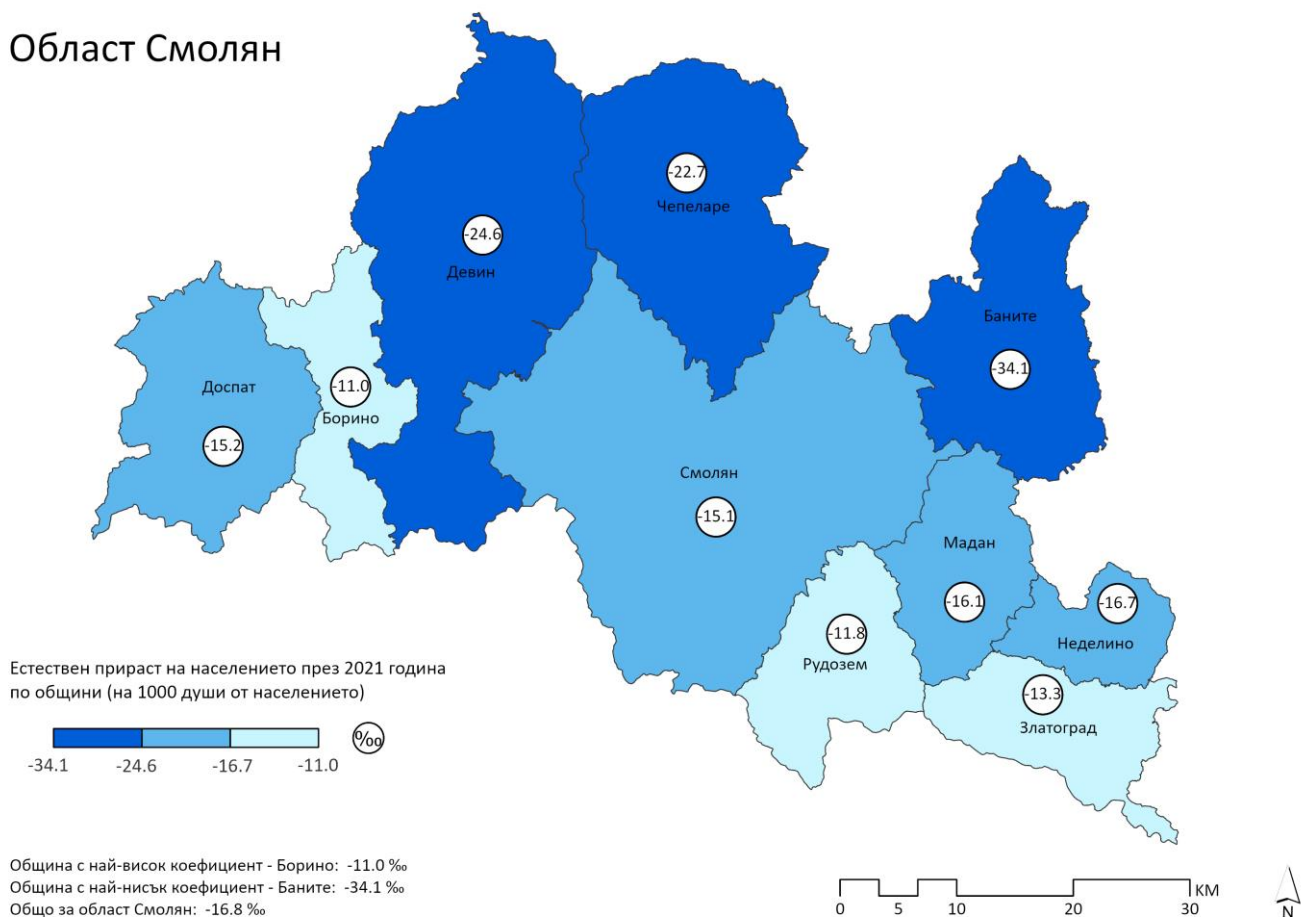
През 2021 г. заселените в областта са 1 798 (2 117 през 2020 г.), като жените са повече – 937, а мъжете – 861.

Естествен и механичен прираст на населението

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

Разликата между живородените и умрелите представлява естественият прираст на населението. След 1990 г. демографското развитие на област Смолян се характеризира с отрицателен естествен прираст на населението. **През 2021 г. в резултат на отрицателния естествен прираст населението на областта е намаляло с 1 689 души.**

Фиг. 14. Естествен прираст на населението в област Смолян през 2021 г. по общини (на 1 000 души)

Намалението на населението, измерено чрез коефициента на естествения прираст, е минус 16.8%. Коефициентът на естествен прираст в градовете е минус 12.2%, а в селата - минус 22.8%, или намалението на населението в областта в резултат на естествения прираст се дължи предимно на негативните демографски тенденции в селата.

През 2021 г. всички общини в област Смолян имат отрицателен естествен прираст.

С най-малки по абсолютна стойност коефициенти на отрицателен естествен прираст са общините Борино (-11.0%), Рудозем (-11.8%) и Златоград (-13.3%). С най-голямо намаление на населението вследствие на високия отрицателен естествен прираст са общините Баните, Девин и Чепеларе, в които той достига съответно минус 34.1, минус 24.6 и минус 22.7%.

Коефициентът на естествения прираст общо за страната през 2021 г. е минус 13.2%.

Всички области в страната са с отрицателен естествен прираст, като с най-ниска стойност е този показател в областите София (столица) (-6.8‰), Сливен (-9.0‰) и Варна (-9.2‰). С най-високи абсолютни стойности са областите Видин (-25.7‰), Монтана (-23.1‰) и Габрово (-22.1‰).

Съществено влияние върху броя и структурите на населението оказва и механичният прираст (нетното салдо от миграцията), който също е отрицателен - минус 880 души. Той се формира като разлика между броя на заселилите се и изселилите се от областта.

Намалението на населението в резултат на миграцията (вътрешна и външна), измерено чрез коефициента на нетната миграция, е -8.7‰ и е значително по-голямо от миналогодишното (-1.7‰).

През 2021 г. всички общини на област Смолян имат отрицателен механичен прираст, като с най-голямо намаление на населението в резултат на миграция са общините Неделино (-19.4‰), Баните (-13.9‰) и Девин (-9.1‰), а с най-малко - общините Борино (-3.7‰), Мадан (-5.7‰) и Златоград (-6.3‰).

Методологични бележки

Броят и структурите на населението към края на всяка година се изчисляват на базата на данните от предходната година и данните за естественото и механичното движение на населението през текущата година.

Източник на данните за броя и структурите на населението е Информационна система „Демография“ в Националния статистически институт. Източник на данните за естественото и механичното движение на населението (раждания, умирация, бракове, разводи, вътрешна миграция) е Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението. Те се регистрират чрез документите образци ЕСГРАОН - ТДС: съобщение за раждане, съобщение за сключен граждански брак, съобщение за прекратен граждански брак, съобщение за смърт и адресна карта за промяна на настоящ адрес.

Източник на данните за външната миграция са Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението, образец ЕСГРАОН - ТДС: адресна карта за промяна на настоящ адрес; Националната агенция за приходите; Националният осигурителен институт; Министерството на вътрешните работи; Оценки на емиграционните потоци.

Данните за броя на населението и за настъпилите демографски събития в териториален разрез са представени според административно-териториалното устройство на страната към 31.12. на съответната година (населени места, общини, области) и статистически райони по настоящ адрес. Това е адресът, който отговаря на документално заявеното местоживееене на лицето.

Възрастта на населението в края на годината е изчислена към 31.12. в навършени години. Възрастта на лицата при настъпване на демографско събитие се изчислява в навършени години въз основа на датата на раждане и датата на съответното събитие, т.е. възрастта, която лицата са достигнали при настъпване на събитието.

При изчисляване на демографските показатели се използва съвкупността на средногодишното население. Средногодишният брой на населението е средна аритметична величина от изчисленото население към края на предходната и края на отчетната година.